



29.8.2019

Lausunto työ- ja elinkeinoministeriön kilpailukieltota selvittäneen työryhmän muistiosta Dno 1651/00.04.01/2018

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä selvitti kilpailukieltosopimusten muutostarpeita ja luovutti muistion ministeriölle 14.8.2019. Kolmikantainen työryhmä ei päässyt kilpailukieltota rajaamiskeinoista yksimielisyyteen ja vaihtoehtota käsittely jää työryhmän muistiossa puolitiehen. Kansainvälisten mallien sopivuutta Suomeen ei ole arvioitu, kilpailukieltosopimusten rajoitusvaihtoehtota ei kuvata muistiossa riittävästi, kilpailukieltosopimusten tarkoitus on kuvattu puutteellisesti ja kilpailukieltosopimukseen liittyvä yhteiskunnallinen ongelma on kuvattu muistiossa liian suppeasti.

Kilpailukieltosopimukset ovat yleistyneet kestävämmälle tasolle. Akavan vuonna 2017 tekemän selvityksen mukaan uusissa työsuuimukissa 45 prosentilla työsuuimukseen sisältyi kilpailukieltota. Tilanne on pahentunut entisestään. Kilpailukieltota ei käytetä vain erityisen painavasta suystä harvoissa tilanteissa, kuten alun perin oli tarkoitus, vaan korkeakouluutettujen työmarkkinat ovat muuttuneet jähmeiksi.

Kilpailukieltosopimukissa käytetään yhä enemmän myös työterveyshuollossa. Akavan kyselyyn vastanneista liittomme esimies- ja johtotehtävissä toimivista jäsenistä noin puolella oli voimassa oleva kilpailukieltota. Kilpailukieltota koskevaan lainsäädäntöön liittyy lukuisia soveltamisongelmia. Käsitteet ovat epämääräisiä, sopimuksen keston tarvetta ei arvioida tapauskohtaisesti, korvausta ei makseta, eikä työnantajalle koidu seuraamukissa säännösten vastaisista sopimukista. Kilpailukieltota rajoittaa työntekijän perustuslaillista oikeutta tehdä koulutukseensa perustuvaa palkkatyötä Suomessa.

Suomen Työterveyshoitajaliiton kanta on, että kilpailukieltota perustelut ja niiden yhteiskunnalliset seuraamukset tulisi arvioida tarkoin. Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelmaan onkin kirjattu, että kilpailukieltosopimuksen käyttöä rajataan. Kilpailukieltota käytön rajoittamista aiemmin selvittäneet varatuomari Jukka Ahtela ja Aalto-yliopiston taloustieteen ryhmä ovat esittäneet, että kilpailukieltota käyttöä rajattaisiin säätämällä työnantajalle lakisääteinen kompensatiovelvollisuus kilpailukieltota käytöstä, kuten keskeisissä kilpailijamaissamme.

Työterveyshoitajaliitto odottaa, että työministeri Timo Harakka asettaa työryhmän muuttamaan kilpailukieltosopimukissa koskevia säännöksiä lähtökohtana työntekijän oikeus työllistyä ja vaihtaa työpaikkaa. Lakiin on laadittava työnantajalle kilpailukieltota kompensatiovelvollisuus ja sanktiot kilpailukieltotahtota perusteettomasta käytöstä.

Suomen Työterveyshoitajaliitto ry

Pilvi Österman
Puheenjohtaja

Eve Becker
Järjestöpäällikkö